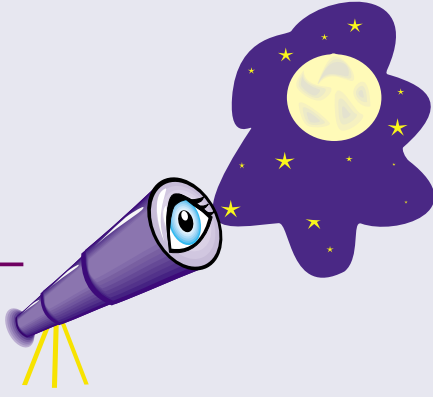

Gökyüzü

Alp Akoğlu

Gökyüzündeki Kraliyet Ailesi

Gökyüzündeki Kraliyet ailesini oluşturan Kraliçe (Cassiopeia), Kral (Cepheus) ve Prenses (Andromeda), Aralık ayında en iyi konumlarında yer alırlar. Aslında, Kraliçe ve Kral, Kutup yıldızı'na yakın konumda yer aldıklarından, hiç batmayan takımyıldızlardan. Andromeda da yılın büyük bölümünde gökyüzünde yer alır. Ancak, özellikle gözlem koşulları pek iyi olmayan bölgelerde, bu takımyıldızları gözlemenin en iyi zamanı sonbaharla kışın buluştuğu Aralık ayı civarı.

Kraliçe, yüzünü kuzeye doğru döndüğünde, hemen gözünüze çarpan W ya da M biçimindeki takımyıldız. Yıldızlarının hiç biri çok parlak olmamasına karşın, birbirine yakın parlaklıkta, yaklaşık 2 kadirlik yıldızlardan oluştuğu için hemen dikkati çekiyor. Kraliçe, Samanyolu kuşağı üzerinde bulunduğundan, derin gökyüzü cisimleri bakımından zengin. Bunlar arasında, açık yıldız kümeleri başta geliyor.

Kral, daha sönük yıldızlardan oluşuyor ve bulunması biraz zor. Ancak, yine genelde birbirine yakın parlaklıktaki yıldızlardan oluşan bu takımyıldız, gökyüzünün genel görüntüsünü gösteren harita yardımıyla bulabilirsiniz. Kral, Aralık ayında Kraliçe'nin kuzeybatısında bulunuyor.

Kral ve Kraliçe'nin kızları Prenses Andromeda, Aralık ayında başucunda yer alıyor. Takımyıldız görmek için, tam tepeye bakmanız yeterli. Andromeda, mitolojide Zincirli Prenses olarak geçiyor. Su canavarı Balina'nın (Cetus) zincirlediği prensesi kurtaran kahraman Perseus. Aslında Andromeda'nın üzü, Yunan Mitolojisi'nin yanı sıra, M 31 katalog numaralı gökadan geliyor. Çünkü, bunun dışında pek de dikkat çekici bir takımyıldız değil. M 31 Andromeda gökadası, iyi gökyüzü koşullarında, çıplak gözle de kolayca görülebilir. Gökada, Aralık ayının ortalarında, saat 19:00 civarında tam başucunda bulunuyor.

Andromeda Takımyıldızı'nı, gökyüzünde bulmanın en kolay yolu, Büyük Kare'den yararlanmak. Hemen göze çarpan Büyük Kare'nin yıldızlarından biri, Andromeda Takımyıldızı'nın en parlak yıldızı.

Gezegenler ve Gök Olayları

Akşam gökyüzünde yükselmeyi sürdüren Venüs, ufuktan yeterince yükseldiğinden, artık rahatça görülebiliyor. Ayın ilerleyen günlerinde, gezegeni görmek daha da kolaylaşacak. Çünkü, ayın son günlerinde -4 kadir parlaklıktaki Akşam Yıldızı, Güneş'ten yaklaşık 2,5 saat sonra batıyor olacak. Venüs'ü gözlemek için, akşam Güneş battıktan bir süre sonra güneybatı ufku üzerine bakmak gerekiyor. Gezegen, 25 Aralık'ta iki günlük hilale yakın görünür konumda olacak. Ancak, ufuktan fazla yüksekte olmayan Ay'ı görmek için, ufukun açık olduğu bir yerde, Güneş battıktan kısa bir süre sonra gözlem yapmak gerekiyor.

Ayın ilk yarısında, Venüs'e yakın görünür konumda bulunan Merkür'ü gözlemek için, Venüs'ün sol altına doğru bakmak gerekiyor. Gezegen, yaklaşık 0 kadir olan parlaklığıyla, Venüs'e göre epeyce sönük. Ancak, Venüs'ten yararlanılarak gökyüzünde bulunması kolay. Gezegen, 9

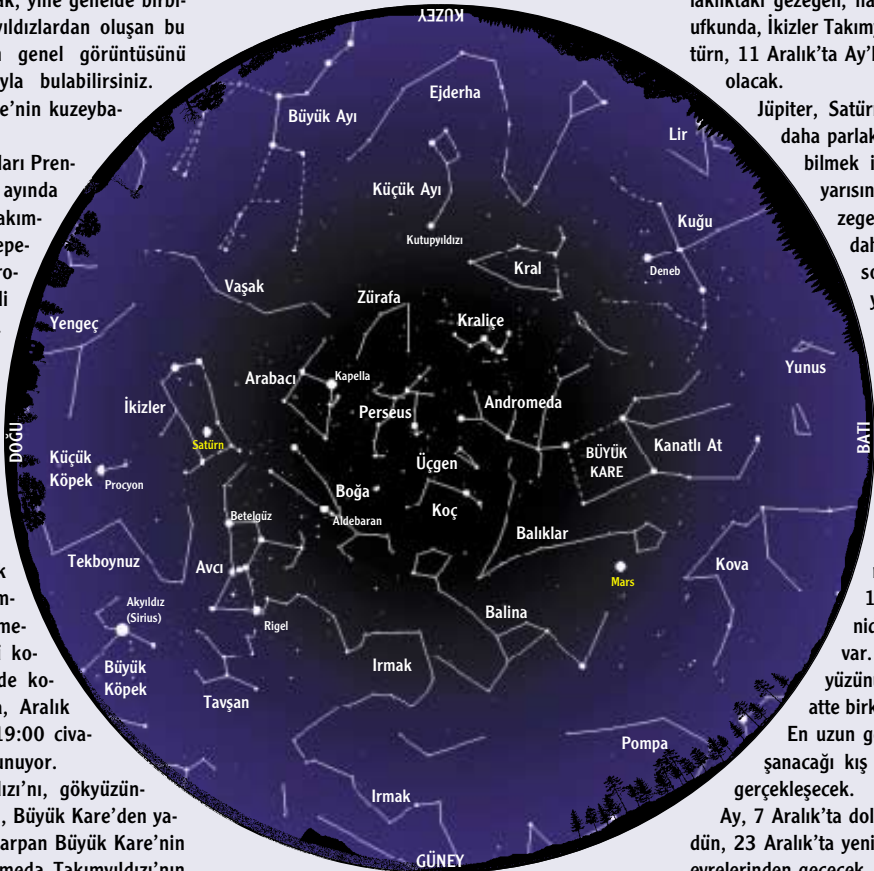
Aralık'ta en büyük doğu uzanımından geçecek. Bu sırada, Güneş'le olan açısal uzaklığı 21° olacak. Merkür, ayın ortalarından sonra iyice alçalacağı için, alacakaranlıkta görülmesi zorlaşacak.

Mars, gözlem için çok iyi konumda yer almasına karşın, birkaç ay önceki görkemimi kaybetmiş durumda. Bunun nedeni, Dünya'dan uzaklaşmış olması. Parlaklığı 0 kadire düşen gezegen, artık ancak kuzey gökkürenin en parlak yıldızları kadar parlıyor. Yine de, bulunduğu bölgede parlak yıldızların pek bulunmaması nedeniyle sarı rengiyle kendini gösteriyor. Mars, hava karardığında, gökyüzünde güney yönünde, en yüksek konumunda bulunuyor. İlerleyen saatlerde, gezegen güney batı ufku doğru ilerliyor. 30 Aralık'ta Mars ve Ay, yakın görünür konumda yer alacak.

Ayın gözlem için en iyi durumdaki gezegeni Satürn. Çünkü, gezegen hemen hemen tüm gece boyunca gözlenebilecek. Satürn, ayın son günü karşıkonumda yer alacak. Yaklaşık 0 kadir parlaklıktaki gezegen, hava karadıktan sonra doğu ufkunda, İkizler Takımyıldızı'nda gözlenebilir. Satürn, 11 Aralık'ta Ay'la yakın görünür konumda olacak.

Jüpiter, Satürn'e göre belirgin biçimde daha parlak. Ancak gezegeni gözleyebilmek için, ayın başlarında gece yarısını beklemek gerekiyor. Gezegen, her geçen gece biraz daha erken doğacak ve ayın sonunda gece yarısından yaklaşık 2 saat önce doğuyor olacak. Aslan Takımyıldızı'nda, Aslan'ın ayağının üzerinde duran Jüpiter, gökyüzünde Satürn'ü izliyor. Yani, gezegeni doğarken görmek için doğu ufkuna bakmak gerekiyor. Jüpiter ve Ay, 16 Aralık'ta yakın görünür konumda olacaklar. 13-14 Aralık gecesi, Geminid (İkizler) Göktaşı Yağmuru var. Ancak, bu sırada Ay, gökyüzünü aydınlatıyor. Yine de saatte birkaç göktaşı gözlemek olası. En uzun gece, en kısa gündüzün yaşanacağı kış gündönümü, 22 Aralık'ta gerçekleşecek.

Ay, 7 Aralık'ta dolunay, 16 Aralık'ta sondördün, 23 Aralık'ta yeniay, 30 Aralık'ta ilkdördün evrelerinden geçecek.

1 Aralık saat 22:00; 15 Aralık saat 21:00;
31 Aralık 20:00'de gökyüzünün genel görünüşü